

BRUNO HARTMAN – ŠESTDESETLETNIK

Zadnjo soboto v septembru je dopolnil šestdeset let *dr. Bruno Hartman*. Spada v tisto slovensko srednješolsko generacijo, ki ji je druga svetovna vojna onemogočila normalno razvojno pot mladeniškega oblikovanja in zorenja. Celjan po rojstvu (29. 9. 1924) je tu kot srednješolec v svojem sedemnajstem letu doživel zlom kraljevine Jugoslavije. Nemška zasedba mu je prekinila nadaljnje redno šolanje. Šele po končani vojni se je spet vrnil v šolske klopi in se vpisal na slavistiko ljubljanske univerze. V letu 1951 je diplomiral za profesorja slovenščine. Potreba po pedagoškem kadru je sedemidvajsetletnega vodila na prvo delovno mesto v Prekmurje. V Murski Soboti je bil profesor najprej na učiteljski, potem na gimnaziji. Tam se je štiri leta spoznaval z bridkosti in radostmi prekmurskih ljudi ter s tegobami učitelja in vzgojitelja mladega rodu v oblikujočem upravno-političnem, gospodarskem, kulturnem in šolskem središču, dotlej ne samo geografsko, ampak v vseh pogledih odrinjenem na rob družbenega dogajanja. Leta 1955 je odšel na učiteljske v Maribor in tam ostal dve šolski leti. Interes mladega moža je pritegnilo bujno kulturno življenje in delovanje štajerske metropole, zlasti na glasbenem in gledališkem področju.

Zdaj se je v njem izoblikovala odločitev za delo v gledališču. Začel je kot lektor v Drami Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani v sezoni 1957/58. Nato se je vrnil v Maribor in bil v letih 1958 do 1962 dramaturg v Drami tukajšnjega Slovenskega narodnega gledališča, kar šele mu je bil res pravi vstop v gledališko življenje. Teoretično in praktično se je spoznaval z domačim in tujim dramskim literarnim in gledališkim ustvarjanjem, se poglabljal vanj ter že dajal vsebino in duha svojemu gledališkemu ansamblu. Vrh tega obdobja Hartmanovega življenja in dela je pomenil njegov prihod v rodno Celje, kjer je bil v letih 1962 do 1965 dramaturg, umetniški vodja in ravnatelj Slovenskega ljudskega gledališča. V osmih letih svojega gledališkega delovanja je napisal vrsto gledaliških in literarnih kritik ter pripravil za uprizoritve več prevodov iz tujih literatur, med njimi dela J. Andrzejewskega, J. Anouilha, W. Bauerja, A. Cronina, M. Držića, E. M. Remarqu, G. Stefanovskega, R. Vitrac in C. Zuckmayerja; za potrebe dramaturške prakse pa je pripravil prevod dela G. Freytaga *Tehnika drame* (1970). Na to se navezujejo takratni in poznejši članki in razprave o gledališkem razvoju v Mariboru, portreti slovenskih gledaliških igralcev ter obravnavanje literarne in zlasti dramske dejavnosti A. Šusterja-Drabosnjaka, B. Krefta in A. Novačana. V povezavi s prvim avtorjem je Hartmanovo dramaturško prirejanje njegovih ljudskih iger (obj. *Igra o izgubljenem sinu*, 1970); iz študija slednjih dveh avtorjev pa je raslo in se poglabljalo zanimanje za tematiko celjskih grofov v slovenski književnosti in gledališču, ki je doživela svojo znanstveno obdelavo v Hartmanovi doktorski disertaciji leta 1976 in leto dni pozneje objavo v knjigi *Celjski grofje v slovenski dramatiki* (1977).

Diplomirani slavist je postal srednješolski profesor, le-ta se je umaknil gledališkemu dramaturgu, gledališki kritik in organizator se je oblikoval v raziskovalca slovenske dramske literature – iz pedagoško-didaktičnega in gledališkega se je Hartmanovo zanimanje vse bolj preusmerjalo na znanstveno delovno področje in v zakladnico njegovih raziskovalnih virov. Zato se zdi naravno, da je tako profilirani štiridesetletni kulturni delavec leta 1965 prevzel vodstvo takratne Visokošolske in študijske knjižnice v Mariboru. Zdaj se je posvečal predvsem organizacijski utrditvi druge po obsegu in pomenu knjižnične ustanove v Sloveniji ter strokovni problematiki nje in vsega slovenskega knjižničarstva, ob tem pa raziskovalno in kulturno deloval na področjih slovenske književnosti, gledališča in knjižničarstva. Ob nadaljnjem razvijanju zaupane mu knjižnice v sodobno osrednjo univerzitetno knjižnico mlade mariborske univerze je praktično razreševal in publicistično obravnaval vrsto aktualnih strokovnih in organizacijskih vprašanj. Ob tem

je nastal *Projekt visokošolskega knjižničnega sistema v Mariboru* (1974) in *Izhodišča za idejni projekt nove knjižnične stavbe Visokošolske in študijske knjižnice v Mariboru* (1974), jubilejni zbornik *Univerzitetna knjižnica Maribor 1903–1978* (1978, uredil) z obsežno in izčrpnno študijo *Petinsedemdeset let Univerzitetne knjižnice v Mariboru* in kulturnozgodovinski vodnik *Univerzitetna knjižnica v Mariboru* (1978). V širši slovenski knjižničarski prostor in v njegovo organizacijo, strokovno in kulturnopolitično problematiko pa se je vključeval prek sodelovanja v slovenski in jugoslovanski knjižničarski strokovni organizaciji, organiziranja in dela v skupnosti slovenskih knjižnic, referatov na strokovnih posvetovanjih in objavljanja številnih člankov.

Ob vsem tem pa je Hartman še naprej ostajal zvest svojemu slavističnemu študijskemu poreklu. Tako je pisal literarne kritike, članke o delu in življenju pesnikov O. Župančiča in J. Glazerja in opremil s spremnim esejem novo izdajo romana V. Levstika *Gadje gnezdo* (1970). Pri nadaljnem seznanjanju s tujimi literaturami je prevedel deli T. Wolfeja *Ni poti nazaj* (1969) in E. Hemingwaya *Sonce vzhaja in zahaja* (1978). Deloval je tudi kot urednik: v svojem celjskem obdobju je bil sourednik *Celjskega zbornika*, kot urednik mariborskega in splošnega kulturnega časopisa *Dialogi* je utrjeval njegovo mesto v slovenskem kulturnem prostoru, dal je svoj uredniški pečat strokovni reviji slovenskih knjižničarjev *Knjižnica*. Svojo gledališko dejavnost nadaljuje kot eden organizatorjev in sodelavcev mariborskih Borštnikovih srečanj. Kot raziskovalec slovenskega literarnega, gledališkega, knjižničarskega in splošnega kulturnega razvoja je med sodelavci *Enciklopedije Slovenije* in med rednimi udeleženci mednarodnega kulturnozgodovinskega simpozija treh obmejnih dežel Slovenije, Avstrije in Madžarske. Vseskozi pa je dejaven tudi v mariborskem kulturno-prosvetnem življenju in pri delovanju mestnih oziroma republiških samoupravnih interesnih skupnosti na področju kulture oziroma izobraževanja in raziskovalnega dela. Za svoje obsežno in zavzeto strokovno in kulturno delovanje je bil nagrajen s številnimi družbenimi priznanji, med njimi s knjižničarsko Čopovo diplomom, z gledališko Borštnikovo listino, s plaketo Univerze v Mariboru, s plaketo Zveze kulturnih organizacij Slovenije ter z državnimi odlikovanji.

Vendar doživlja in preživlja Hartman svoj življenjski jubilej ne samo s pogledom nazaj na uspehov bogato prehojeno pot, ampak predvsem delovno, sredi dela in načrtov poln. Nemara bo kaj kmalu dobil priložnost, da svoje pedagoške izkušnje z začetka delovnega udejstvovanja in svoja knjižničarska spoznanja zadnjih dvajsetih let združi in poveže na novem delovnem področju visokošolskega izobraževanja slovenskih knjižničarskih delavcev. Za vse naštete dejavnosti ima jubilarant dovolj dokazil in ugleda v svojem dosedanjem uspešnem delovanju in dovolj življenjske in delovne moči.

Branko Berčič
Pedagoška akademija v Ljubljani